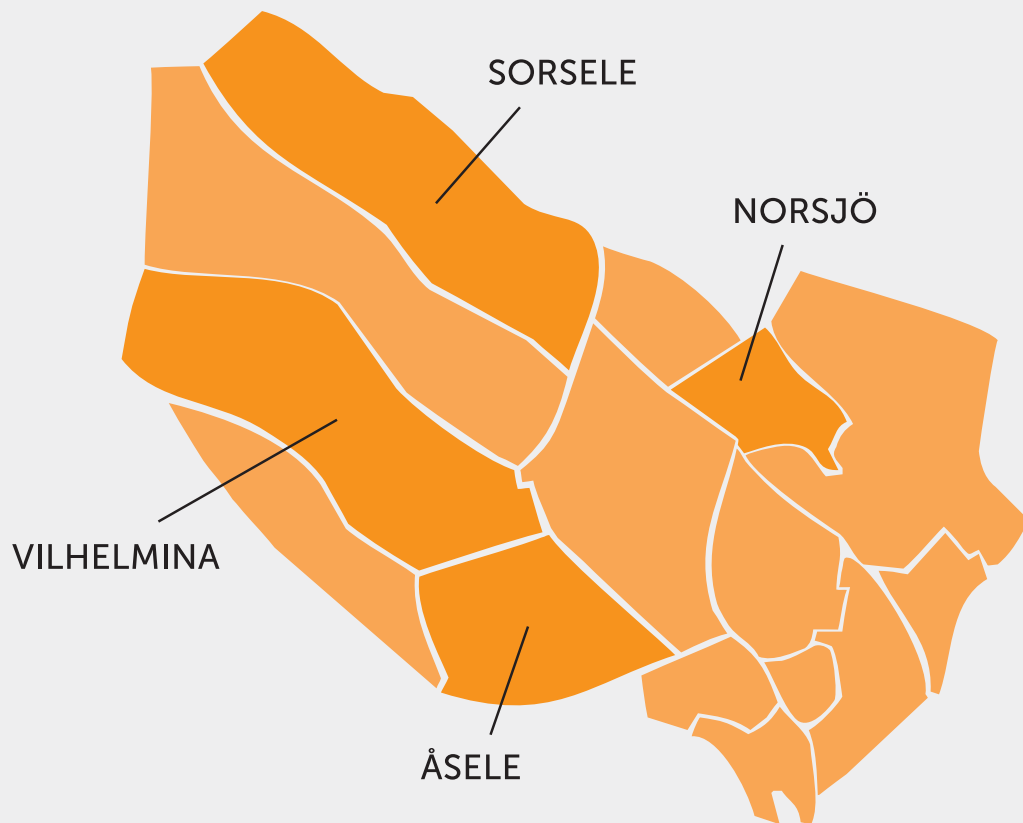

Länsstyrelsen
Västerbotten

Våldsprevention Västerbotten

Ett initiativ för att jobba våldspreventivt med
genusförändrande ansats i små kommuner

På uppdrag av Länsstyrelsen i Västerbottens län har Klabböle konsult och Klyo AB genomfört en utvärdering av initiativet Våldsprevention Västerbotten. Den externa utvärderingen följde initiativet under en begränsad period och genomfördes under september 2018 till april 2020. Parallellt har även Länsstyrelsen och kommunerna utvärderat och utvecklat arbetet gemensamt. Dessa lärdomar har samlats in kontinuerligt och integreras i det fortsatta stödet till kommunerna, och de erfarenheterna presenteras också i denna sammanfattning.

Titel: Våldsprevention Västerbotten – Ett initiativ för att jobba våldspreventivt med genusförändrande ansats i små kommuner

Utgiven av: Länsstyrelsen Västerbotten 2020

Redaktörer: Monica Forsman, Anna Ivarsson

Text: Länsstyrelsen Västerbotten

Illustrationer: Matilda Hall

Adress: Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå

Telefon: 010-225 40 00

E-post: vasterbotten@lansstyrelsen.se

Internet: www.lansstyrelsen.se/vasterbotten

Diarienummer: 801-3914-2018

Förord

Länsstyrelsen Västerbotten har sedan 2018 tillsammans med organisationen MÄN, Norsjö, Sorsele, Vilhelmina och Åsele kommun samt med deltagande från Polismyndigheten arbetat i ett initiativ som fått namnet Våldsprevention Västerbotten. Att arbeta processinriktat med våldsprevention med en genusförändrande ansats har varit lärorikt och gett flertalet nya insikter i hur samverkan och stöd kan byggas upp i länet, vilka förutsättningar som krävs för ett sådant arbete men också vad som kan och behöver förbättras och utvecklas. Sammantaget går det att säga att Våldsprevention Västerbotten inte hade varit genomförbart utan de stora och viktiga beslut som tagits och fortfarande tas av de fyra kommunerna sedan starten 2018.

Innehåll

Förord	3
1. Bakgrund	5
Metod och urval i arbetet	6
2. Syfte och mål med våldsprevention Västerbotten	8
3. Resultat och erfarenheter	9
Utvärderarnas resultat samt erfarenheter	10
Kommunernas erfarenheter	13
Länstyrelsens erfarenheter	15
4. Sammanfattning och fortsatt arbete	18

1. Bakgrund

Länsstyrelsen har sedan 1995 haft regeringsuppdrag inom det jämställdhetspolitiska området och har sedan 2004 även haft specifika uppdrag att motverka mäns våld mot kvinnor samt att stötta verksamheter som möter våldsutsatta. Det övergripande jämställdhetspolitiska målet är att kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma makt att påverka samhället och sina egna liv. I Länsstyrelsens nuvarande uppdrag som knyter an till delmål 6, att mäns våld mot kvinnor ska upphöra, betonas att det jämställdhetspolitiska delmålet förutsätter effektiva förebyggande insatser samt fordrar ett bredare och mer konstruktivt engagemang av män och pojkar samt en uppgörelse med normer som rättfärdigar våld och begränsningar av kvinnors och flickors handlingsutrymme och livsval. Att arbeta med att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor lyfts även som en förutsättning för att uppnå de jämställdhetspolitiska målen och ingår i arbetet med regeringens antagna strategi om jämställdhetsintegrering.¹

2017 gav regeringen även länsstyrelsen i uppdrag att inrätta regionala samordnare i syfte att stödja utvecklingen av ett kunskapsbaserat och effektivt brottsförebyggande arbete på regional och lokal nivå. I regeringens strategi "Tillsammans mot brott" är syftet att skapa förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt brottsförebyggande arbete i hela samhället. Fokus är att förebygga brott men även att utveckla samverkan på regional och lokal nivå.² Utgångspunkten för det brottsförebyggande arbetet är den lokala problem-bilden.

I lägesbilden i små kommuner i Västerbotten sågs 2017 en liten ökning av våldsbrotten, i enskilda kommuner en större ökning och i detta beaktas även mörkertal, särskilt gällande brott där förövare och offer känner varandra eller har en relation. När det gäller mäns våld mot kvinnor inklusive våld i nära relationer har Länsstyrelsen inte sett en minskning i länet. Nationella trygghetsundersökningen (NTU) redovisar en ökning av otrygghet i samhället, där kvinnor i högre grad än män upplever otrygghet.

---

1 <https://www.lansstyrelsen.se/vasterbotten.html> samt <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/skrivelse/2016/11/skr.-20161710/> Där den nationella strategin att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor presenteras i sin helhet.

Länsstyrelsens uppdrag inom delmål 6: <https://www.regeringskansliet.se/regeringsuppdrag/2017/12/regionalt-uppdrag-att-forebygga-och-bekampa-mans-vald-mot-kvinnor/>

2 www.regeringen.se/tillsammansmotbrott samt <https://www.lansstyrelsen.se/vasterbotten/samhalle/social-hallbarhet/brottsforebyggande-arbete.html>

Sammantaget går det att säga att våld är ett mycket stort samhällsproblem som innebär stora ekonomiska kostnader, men som framförallt orsakar ett omfattande och många gånger långvarigt lidande hos både barn och vuxna. Oavsett vem som utsätts så är män kraftigt överrepresenterade som gärningspersoner i brottsstatistiken vilket måste adresseras och arbete ske därefter. Det är samhällets ansvar att förebygga förekomsten av våld och det går bara att göra med gemensamma krafter.

En av bakgrundsfaktorerna till initiativet är därför att utveckla en tvärssektoriell samverkan kring frågor om våldsprevention och genus, såväl internt på Länsstyrelsen som externt i kommunerna. Till detta kommer även insikten om att det finns både behov och potential för ett än mer offensivt förebyggande arbete genom att Länsstyrelsen, polismyndigheten och kommunerna lägger samman sina lägesbilder av varje kommun kopplat till våldsprevention med ambitionen att arbeta tillsammans istället för i helt separata processer.

Metod och urval i arbetet

Länsstyrelsen har valt att rikta insatsen till små kommuner i glesbygd där det finns väl genomarbetade lokala lägesbilder framtagna i samverkan mellan kommun och lokalpolisområdet, aktiva förebyggande grupper/team samt utpekade kvinnofridssamordnare och/eller jämställdhetsansvariga, som är viktiga funktioner i denna satsning. I de valda kommunerna finns även utsedda brottsförebyggande samordnare som visat stort engagemang för brottsförebyggande och trygghetsskapande frågor samt besitter bred kunskap om den lokala lägesbilden. Polismyndigheten har varit involverat i satsningen bland annat via kommunpolisernas arbete, deltagit i gemensamma utbildningar men även initierat egna utbildningsinsatser.

Länsstyrelsen ska i enlighet med sina uppdrag arbeta kunskaps- och problembaserat och därför blir de lokala lägesbilderna viktiga för att kunna erbjuda adekvat stöd och insatser. De förebyggande råden bedömes fungera som operativt nav för att jobba med våldsförebyggande perspektiv med en genusförändrande ansats samt att på ett systematiskt sätt synliggöra och analysera mäns våld mot kvinnor som ett jämställdhetsproblem och därefter utveckla insatser och arbetssätt inom sina ordinarie verksamheter som kan bidra till att minska våldet.

Handboken *Inget att vänta på* (IAVP)

Handboken beskriver hur ett våldsförebyggande arbete kan bedrivas samordnat, systematiskt och kunskapsbaserat. Fokus ligger på att långsiktigt förebygga olika former av mäns våld mot kvinnor, såsom våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Boken utgår från fem steg för förändring, som bygger på folkhälso modeller från WHO:s utvecklingsarbete av våldsprevention. Handboken togs fram av MUCF, MÅN och Unizon och har därefter uppdaterats under 2019 av Jämställdhetsmyndigheten där representanter från Länsstyrelserna deltagit i

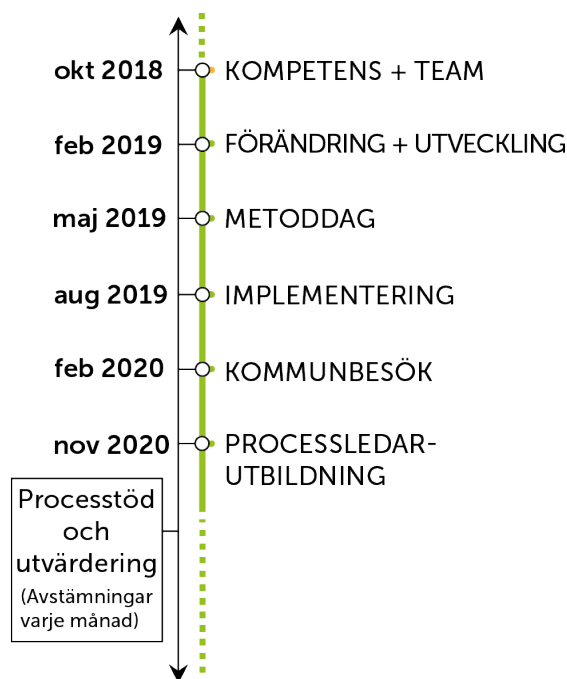
referensgruppsarbetet. Våldsprevention Västerbotten påbörjade arbetet med den tidigare versionen av handboken men använder och sprider även den reviderade upplagan där det Västerbotten lyfts som gott exempel.³

En kommun fri från våld (EKFFV)

En kommun fri från våld var ett projekt finansierat av Allmänna Arvsfonden som drevs av organisationen MÄN under 2015-2018 i syfte att operationalisera och pilottesta hur handboken IAVP fungerar i en svensk kontext.⁴

Det genomfördes tillsammans med Borås Stad och Västerås Stad som pilotkommuner. Ronneby, Upplands-Väsby, Gävle och Älvsjö Stadsdelsförvaltning i Stockholm ingick som referenskommuner. En kommun fri från våld är en modell för att arbeta systematiskt med våldsprevention i en kommunal kontext och arbetet fortsätter att vidareutvecklas i flertal samverkanssatsningar – exempelvis genom denna satsning Våldsprevention Västerbotten.

Upplägg för kommunerna

Figuren visar hur arbetet fortlöpt, med utgångspunkt i de olika stegen i handboken *Inget att vänta på*. Då arbetet varit behovsstyrt har en del tillägg gjorts i dialog med de deltagande kommunerna. De olika nedslagen på tidslinjen

beskriver träffarnas utgångspunkt och innehåll. Processtöd, utvärdering samt kommunernas egna arbete har skett löpande under hela tidsperioden. Processledarutbildningen fortsätter under 2021.

³ www.jamstalldohetsmyndigheten.se

⁴ www.mfj.se

3. Resultat och erfarenheter

Resultat och erfarenheter av initiativet Våldsprevention Västerbotten presenteras utifrån tre ingångar till arbetet:

- **Utvärderarnas resultat**⁵ samt erfarenheter av att följa och utvärdera processinriktat arbete
- **Kommunernas erfarenheter** av att arbeta processinriktat
- **Länsstyrelsens erfarenheter** av att arbeta processinriktat

Första delen är ett direkt utdrag från den externa utvärderingen som följde initiativet under en begränsad period från september 2018 till april 2020 och är författad av utvärderarna. De två efterföljande delarna är den löpande utvärderingen som skett mellan Länsstyrelsen Västerbotten och samordnarna i de fyra kommunerna via gemensamma och regelbundna månadsavstämningar. Det har även varit löpande kontakt mellan kommunernas samordnare och länsstyrelsen för stöd samt återkoppling från utvärderingar efter utbildningsinsatser med samtliga deltagare. Dessa två delar är sammanställda av Länsstyrelsen Västerbotten och har stämts av med kommunernas samordnare.

---

5 Extern utvärdering, slutrapport, Klabböle Konsult och KLYO

Utvärderarnas resultat samt erfarenheter av att följa och utvärdera processinriktat arbete

Initiativet Våldsprevention Västerbotten skiljer sig från ett traditionellt projekt, främst för att initiativet redan från start tydliggjorde att det inte fanns ett självklart slut. Tanken med initiativets första 12 månader handlade främst om att införa ett våldspreventivt arbete i deltagande kommuner dvs. Åsele, Vilhelmina, Norsjö och Sorsele kommuner. Vidare i initiativets arbete har en föränderlig och behovsstyrd process prioriterats framför uppsatta mål och indikatorer, vilket är en begriplig strategi då initiativet inte är ett "klassiskt" projekt.

Med detta följer dock en svårighet att följa initiativets process som utvärderare. Att bedöma varför initiativets arbete fungerat eller inte fungerat blir en utmaning. Inte heller blir uppföljningen av initiativets måluppfyllelse helt rättvisande. En låg måluppfyllelse behöver inte betyda ett misslyckande, det kan också vara ett resultat av ett arbete som riktat fokus mot "the greater good", t.ex. för att ta hänsyn till processens fortlevnad och genomförande i ordinarie verksamhet.

Därför ska inte utvärderingen ses som ett facit för initiativets resultat och måluppfyllelse. Denna utvärdering bör därför sättas i ett sammanhang med initiativets egen dokumentation inför det fortsatta arbetet för att visa upp lärdomar som en helhet. Utvärdering ska ses som ett lärande dokument, med syfte att bidra till en bättre förståelse av initiativets styrkor och utmaningar.

Utifrån utvärderarnas ingång till arbetet utarbetades två resultat kategorier. Den ena delen beskriver de resultat som redan har beståndsdelar som borgar för dess hållbarhet. Den andra delen handlar om resultat som utvärderingen vill lyfta fram men som behöver ytterligare processtid för att antingen kvala in till hållbara, eller kanske falla undan som tillfälliga resultat. Med mindre tydliga resultat avses resultat som initiativet formulerat och/eller gett uttryck för och som genom utvärderingens perspektiv är svårare att ringa in, och lyfta fram som resultat. Det är viktigt att ha i åtanke att ett mindre tydligt resultat också är ett resultat med bakomliggande orsaker och lärdomar för framtiden.⁶

---

6 Extern utvärdering, slutrapport, Klabböle Konsult och KLYO

Långsiktigt hållbara resultat:**Utbildning av utvecklingsledare i våldsprevention inom de aktuella kommunerna:**

Syftet med utbildningen är att stärka kapaciteten för medverkande kommuner att själva driva och vidareutveckla sitt våldspreventiva arbete med en genusförändrande ansats. Utbildningen kommer även vara förberedande att processleda andra kommuner i våldspreventivt utvecklingsarbete. Det långsiktiga målet är att skapa en grund för fortsatt systematiskt och kunskapsbaserat arbete mot generellt våld och mot mäns våld mot kvinnor.

Fokus på förankring hos Kommunstyrelsens ordförande/kommunchef

En del i att skapa hållbarhet är att högsta ledningen i varje kommun formellt står bakom kommunens medverkan i initiativet men också de förslag och resultat som kommer fram ur det. Den kommun som tar tag i organisatoriska frågor tidigt i processen har större chans att hantera det våldspreventiva arbetet på ett strategiskt sätt som håller över tid. En risk är annars att arbetet sker på informella rutiner som bygger på personliga kontakter och lokal-kännedom.

Småkommunsperspektivet

Våldsprevention Västerbotten har medvetet valt ut fyra mindre kommuner i Västerbotten. De har också uppfattat sig om utvalda i positiv bemärkelse och har i såväl enkäter som i samtal bekräftat att de tycker att de har varit en förmån att få så mycket gemensam kunskap under en sammanhållen tidsperiod. Denna period har inte varit lång, cirka 1,5 år, men det hinner hända mycket i en mindre kommun som speglar sig i hur det går för initiativet.

Initiativet har försökt uppmuntra kommunerna att ha realistiska förväntningar både på sig själva som deltagare i initiativet men också när det gäller att implementera förvärvade kunskaper och förslag till förändringar.

Mindre tydliga resultat:**Jämställdhet, genus och våldsprevention**

Det är svårt att konkurrera med de insikter och känslor som drabbar dem som lär mer om våld och dess konsekvenser. Därför har initiativets uttalade ambition att driva det våldspreventiva arbetet med ett tydligt genusperspektiv fått ett ganska svagt genomslag. Utvärderarna menar att genusperspektivet i det fortsatta arbetet säkert kommer att kvala in under rubriken "hållbara resultat" eftersom det också är så med kunskaper om genus att de behöver tid på sig att landa och därefter tillämpas. Därför är placeringen av genus och den genusförändrande ansatsen ingen kritik om försummelse av genusperspektivet mot länsstyrelsen eller MÄN, utan mer ett resultat av deltagarnas

berättelser och därmed ett försök till att förklara att det finns flera bilder av initiativets "genusstyrka" eller kanske ännu bättre uttryckt; initiativets genomslag vad gäller genus.

Avstämningsstrukturen mellan utbildningstillfällena

Eftersom Västerbottens län är stort med långa avstånd har det varit avstämningar en gång per månad mellan länsstyrelsen och respektive kommun. Det har varit digitala avstämningar med en agenda att utgå ifrån. Det stod ganska tidigt i initiativet klart för såväl MÄN, länsstyrelsen och kommunerna själva att en stor utmaning var att etablera utrymme i kommunerna för att jobba med frågorna mellan arrangerade träffar. Det är mer komplext och tidskrävande, åtminstone initialt, att arbeta tvärsektoriellt i en "kärngrupp" än att t ex en samordnare sköter allt som har med våldsprevention att göra.

Beslut som möjliggör våldsprevention i praktiken

Det är svårt att få formella beslut kring var och hur det våldspreventiva arbetet ska ske ute i kommunerna. Det som börjar skönjas i initiativet och som borgar för att bra beslut sett ur ett våldspreventivt perspektiv, sammanfattas av en av utbildarna i MÄN "de i beslutsfattande position börjar agera ifrån en ny kunskap".

Ägarskap på olika nivåer

Det behöver finnas en riktning och ett ledarskap. Ett ledarskap som strävar efter samverkan och sammanhang där våldspreventivt arbete prioriteras, planeras, genomförs och följs upp. Länsstyrelsen har ett uppdrag som handlar om våldsprevention och det sträcker sig fram till 2026. Ägandeskapet är avgörande för att ett resultat ska bli hållbart över tid. Det finns inget facit för kommunerna men de bör ha en idé eller ännu hellre en mall för hur våldspreventivt arbete kan startas upp i alla olika verksamheter.

Kommunernas erfarenheter av att arbeta processinriktat

Erfarenheterna från kommunerna kommer dels från gemensamma månadsavstämningar och utvärderingar som har gjorts i samband med träffar och kommunbesök.

Utbytet med varandra

Positiva erfarenheter till samarbetet med Länsstyrelsen, MÅN och polismyndigheten, ett samarbete som har förstärkts under initiativet. Kommunerna har även uppskattat utbytet med de andra kommunerna och lärandet i att arbeta praktiskt och processinriktat för samtliga deltagare i kärngrupperna, men också utbytet mellan de samordnare som deltagit i månadsavstämningarna.

Månadsavstämningar

Månadsavstämningar med samordnare på Länsstyrelsen har varit givande. Kommunernas samordnare har upplevt ett kontinuerligt processtöd under resans gång där de kunnat lyfta frågeställningar som kopplar an till den egna rollen med tillhörande arbetsbeskrivning och arbetssituation, samt frågor som rör strategiska ingångar i sakfrågor i såväl möten som handlingsplaner/ skrivelser likväl som praktiska behov kopplat till arbetet så som exempelvis behovet av kommunikations- och metodmaterial.

Arbete i befintliga processer och policys

Kommunerna lyfter en fortsatt vilja att arbeta i befintliga processer och i redan befintliga policys, där perspektiven om genus, jämställdhet och våldsprevention kan integreras och bidra. Kommunerna lyfter sina olika förutsättningar som anledning till detta.

Överenskommelser med Länsstyrelsen

Genom att kravställa representation från olika verksamheter samt kontinuerlig delaktighet i initiativet har det fungerat som styrmedel för kommunen och ett stöd för utpekade samordnare.

Bred representation

Den mest omtalade styrkan är att representanter från så många olika verksamheter i varje kommun har samlats för att arbeta med våldsprevention redan från start. Under initiativets process har förståelsen breddats till att de borde haft med fler verksamhetschefer från fler verksamheter från start, fler än de först tilltänkta, då kommunteamen är en viktig funktion. Kommunerna har också identifierat att de behöver jobba brett samt identifierat verksamheter där samverkan i vissa fall behöver utvecklas tex med civilsamhälle, näringsliv samt hälso- och sjukvård.

Implementering och ägarskap

Kommunerna lyfter även vikten av implementering och ägarskap över frågorna tidigare i processen men också vikten av en förankrad aktivitetsplan: När beslut fattas behöver mandat och resurser medfölja dessa och de bör följas upp internt i kommunen. Förankring i alla chefsled är också något som lyfts för att bland annat prioritera vilka verksamheter som ska utbildas och i vilken ordning. Svårighet att behålla arbetsgruppen intakt samt att bibehålla arbetet i den mellan utbildningstillfällena. Kommunerna har i varierande grad haft svårt att dra arbetet mellan de fysiska träffarna med Länsstyrelsen och MÄN, därav har träffarna till viss del blivit arbetsmöten. Samordnarna på kommunerna har behövt påminna om vikten av deltagandet samt att det behöver utses likvärdig ersättare i de fall det varit förhinder. Det är identifierad utmaning i det fortsatta arbetet att ytterligare förtydliga förväntningar på medverkande, mandat och roller internt i varje kommun.

Kunskapsöverföring

Kunskapsöverföringen mellan Länsstyrelsen och kommunerna har skett på flera nivåer och haft effekt för båda organisationerna samt även ökat efterfrågan om mer kunskapsstöd från Länsstyrelsen i kommunernas arbete. Ett exempel är den ökade efterfrågan kring kompetens om genus och jämställdhet i relation till våldsprevention i fler arbetsgrupper.

Länsstyrelsens erfarenheter av att arbeta processinriktat

Länsstyrelsen har under processen tagit till sig flertal lärdomar vad det innebär att vara i ett processinriktat arbete och att vara ett kontinuerligt stöd.

Från kortsiktigt till långsiktigt lärande

Omställningen till ett mer proaktivt förhållningssätt till våld samt arbeta i en långsiktig process har varit viktigt i initiativet för såväl kommuner som Länsstyrelsen Västerbotten. Lärandet har skett kontinuerligt utifrån kommunernas önskemål och behov, vilket gjort att initiativet har varit behovsstyrt och utvecklats i delvis andra riktningar än den ursprungliga planen tex när det gäller arbetssätt och dialoger. Formerna för uppföljning och analys har varit mer löpande i detta processinriktade arbete till skillnad från enstaka aktiviteter och konferenser.

Kommunteamens viktiga roll

Överenskommelserna med kommunerna och krav på representation och delaktighet från olika verksamheter har fungerat som styrmedel för Länsstyrelsen. Den breda representationen från verksamheterna har varit en förutsättning för att få till en hela kommunen-ansats och få fler att bära frågan om våld. En väg in till kommunteamen har varit avgörande för en snabb kommunikation men även för förankring inom kommunerna. De enskilda samordnarna har utsetts av varje kommun och samtliga arbetar med prevention i sina ordinarie arbetsuppgifter. Månadsavstämningar med samordnarna är ett viktigt processverktyg, då det är ett sätt att följa arbetet både inom ramen för Våldsprevention Västerbotten men också vad som generellt är på gång i kommunen. Fördelen med mindre kommuner är kortare kontaktvägar, lättare att samla information samt överblicka processen än i en större kommun. Kommunledningen har fått samma kunskapsbas som andra deltagare och det har möjliggjort en del förkortade vägar både när det gäller arbete och beslut. Även Länsstyrelsen har deltagit på samtliga träffar för att stå på samma kunskapsbas som kommunteamen. Närvaron från kommunens deltagare har från vissa kommuner varit ojämn, Det kan vara en fördel med fler arbetsuppgifter och inplanerade arbetsmöten mellan träffarna.

Mer kommunnärvaro och inskolning

Under arbetets gång har Länsstyrelsen uppfattat att vissa kommuner kunde behövt större närvaro i uppstart. Fler digitala kommunbesök och fysiska besök med en större del av gruppen är en lärdom att ta med sig. Inskolning i kommunteam av nya personer bör göras i dialog med samordnare och länsstyrelse. Utöver tydligare instruktioner för uppgifterna behöver arbetet mellan träffarna följas upp med hela projektgruppen och inte bara samordnarna. Detta arbete behöver prioriteras för att motverka att träffarna blir arbetsmöten för hemuppgifter.

En gemensam lärandeprocess

Länsstyrelsen har fått en tydligare inblick i kommunens verksamhet genom arbetet med Våldsprevention Västerbotten men även vilket stöd Länsstyrelsen kan vara. Kompetensöverföringen mellan Länsstyrelsen och kommunerna funkar bra i en pågående process – till skillnad från enskilt utbildningsinitiativ. Erfarenhetsutbyten mellan kommunerna och med Länsstyrelsen har varit viktigt i lärandet och i utvecklingen av arbetssätt och metoder. Däremot behövs en tydligare struktur för introduktion av nya deltagare då personer har bytts ut i kommunteamen under resans gång av olika skäl och där är strukturen för arbetet i kommunteamen viktigt. Byte av personer har medfört att arbetet ibland stagnerat och/eller att samordnaren har fått ta ett mycket större eget ansvar för processen. En tydligare introduktion till kommunteamen av en ny medarbetare hade behövts och där kan Länsstyrelsen ha en större roll.

Genusperspektivet i praktiken

Länsstyrelsen har ett uppdrag att verka för att jämställdhetspolitiken får genomslag regionalt men i det praktiska genomförandet krävs det en tydlig strategi och uppföljning så inte genusperspektivet försvinner i kommunernas eget arbete. Här är det viktigt att hålla i och hela tiden belysa genusaspekter kontinuerligt under processarbetet. Utifrån detta ser Länsstyrelsen vikten av att arbeta med våldsprevention i kommunernas befintliga processer och policys, vilket även överensstämmer med den antagagna strategin om jämställdhetsintegrering.

Intern samverkan och växtvärk inom Länsstyrelsen

Sakområdena jämställdhet och brottsförebyggande har identifierat liknande uppdrag kopplade till just förebyggande arbete och har därigenom kunnat bygga en strukturerad samverkan. Arbetet med Våldsprevention Västerbotten har vuxit i takt med kommunernas arbete och parallellt med andra åtaganden inom ramen för Länsstyrelsens uppdrag har det varit svårt att avsätta den tid som skulle krävas för att möta efterfrågan. Detta kräver mer avstämningar internt för att stämma av vart arbetet befinner sig och fördelning av uppgifter. Träffarna var mer behovsstyrda i början medan det sista året har haft tydligare struktur kring avstämning som en lärdom av detta. Det behövs även tydligare kontinuitet kring uppföljning och analys av insatserna, så som att löpande dokumentera arbetet inom Länsstyrelsen men även tillsammans med kommunerna.

Utökad samverkan regionalt och lokalt

Länsstyrelsen uppmuntrade i starten att kommunerna även kunde bjuda in andra aktörer i arbetet. Länsstyrelsen ser ett behov av utökad samverkan med andra regionala och lokala aktörer, såsom regionen när det gäller hälso-centraler men även näringsliv och civilsamhälle. Det bör även ske en utveckling av arbetet med polisen när det gäller lägesbilder och mer deltagande av polisen i gemensamma månadsavstämningar med kommunerna. Ett resultat av arbetet är att det har lett till andra initiativ såsom kompetenshöjande insatser för olika personalgrupper och utbildning till polismyndigheten regionalt. Våld som arbetsgivarfråga har efterfrågats av kommunerna vilket som en direkt effekt aktualiserats i än högre grad i Länsstyrelsens interna arbete med jämställdhetsintegrering. Initiativet ger skjuts i sådant Länsstyrelsen redan arbetar med, så som exempelvis samverkan kring att ta fram lägesbilder med polisen regionalt, regional könsuppdelad statistik eller våld som arbetsgivarfråga.

4. Sammanfattning och fortsatt arbete

Sammanfattningsvis kan vi se att målen som sattes i initiativets början är delvis uppfyllda men att ett processinriktat arbete som detta kontinuerligt gör att nya behov uppkommer, att arbetet vidgas och att det finns fortsatt utvecklingsarbete att göra. Utvecklingsområden är att tydligare jämställdhetsanalyser behöver göras innan initiativet startas samt löpande under arbetet, utveckling av övergripande lägesbilder och ett löpande resurssättande av Länsstyrelsens insatser. Detta för att kunna möta förfrågningar och behov som inkommer löpande från kommunerna, så som uppföljningar mellan träffar och utbildningstillfällen eller en tydligare inskolning av ersättare och nya medlemmar i kommunteamen.

Länsstyrelsen har en långsiktig ambition med våldsprevention Västerbotten samt att kunna vara ett kunskapsstöd till kommunerna. Nedan presenteras ett antal förbättrings- och utvecklingsmöjligheter i det fortsatta arbetet tillsammans med kommunerna och polisen.

Jämställdhetsanalyser

Länsstyrelsen ser ett större behov av analyser ur ett genusperspektiv på kommunnivå samt jämställdhetsintegrering i det fortsatta arbetet med våldsprevention Västerbotten.

Vidareutveckling av lägesbilder och indikatorer på kommunal och regional nivå

Ett utökat behov av lägesbild har blivit tydligt under initiativet och arbetet utvecklas nu enligt följande:

- **Utvecklingsarbete lokala lägesbilder.** Arbetet med att kartlägga brott och otrygghet på lokal nivå ska ha ett större fokus på våld och genus. Arbetet ska ha utgångspunkt i våldspyramiden och integreras i det befintliga lägesbildsarbetet mellan kommun och polis.
- **Länsstyrelsens interna lägesbild:** Denna behöver vidareutvecklas genom statistik, analyser och uppföljning. Den behöver beskriva kvinnors och mäns livsvillkor på en lokal nivå och utifrån en genusförändrande ansats när det gäller våldsprevention.
- **Lokala mål och aktuell lägesbild:** kommunerna bör ta fram lokala mål och lägesbild och här kan Länsstyrelsen bistå framtagande av en mall för detta. Inför detta bör Länsstyrelsen ta fram underlag utifrån ett jämställdhetsperspektiv som kan fungera som underlag i målformuleringar lokalt.

Våldspyramiden

ILLUSTRATION: MATILDA HALL

En samlad metod- och kommunikationsbank

Här har önskemål uppkommit från kommunerna att samla metoder digitalt för att lättare kunna sortera och välja ifrån. Det har även önskats tillgång till egna gemensamma kommunikations- och metodmaterial. Det arbetet har påbörjats genom framtagande av kommunikationsmaterial hos Länsstyrelsens kommunikationsavdelning, samt att en tillgänglig plattform för utbyte (Sharepoint) skapats.

Ökat fokus på situationell prevention

Länsstyrelsen ser behov att skapa bryggor mellan social och situationell prevention för att förbättra och förändra miljöer för att motverka våld. Det behöver integreras i arbetet och involvera fler aktörer på olika nivåer.

Processledarutbildning i våldsprevention

Under hösten 2020 påbörjar Länsstyrelsen, polisen samt deltagare från dessa fyra kommuner en processledarutbildning. Det är en fortsättningsutbildning för de kommuner som deltagit i arbetet med Våldsprevention Västerbotten. Syftet med utbildningen är att stärka kapaciteten för medverkande kommuner och myndigheter att själva driva och vidareutveckla sitt våldspreventiva arbete. Utbildningen kommer även vara förberedande att processleda andra kommuner i länet i våldspreventivt utvecklingsarbete. Det långsiktiga målet är att skapa en grund för fortsatt systematiskt och kunskapsbaserat arbete mot mäns våld mot kvinnor och mot generellt våld.

Länsstyrelsen
Västerbotten